

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/B/2018/36086129771367940

FINANCOVANIE A MANAŽMENT POHĽADÁVOK
Bakalárska práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

FINANCOVANIE A MANAŽMENT POHĽADÁVOK

Bakalárska práca

Študijný program:	Účtovníctvo
Študijný odbor:	Účtovníctvo
Školiace pracovisko:	Katedra účtovníctva a audítorstva
Vedúca záverečnej práce:	Ing. Lucia Ondrušová, PhD.

ABSTRAKT

DURCOVÁ, Lenka: Financovanie a manažment pohľadávok. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Lucia Ondrušová, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2018, počet strán 45.

Cieľom bakalárskej práce „Manažment a financovanie pohľadávok“ je priblíženie vzniku, následného kolobehu pohľadávok v účtovnej jednotke a spôsobov ich spravovania. Prvá kapitola sa venuje legislatívnej úprave pohľadávok na území Slovenskej republiky, ich vzniku, zobrazeniu v účtovníctve, inventarizácii a tvorbe opravných položiek k pohľadávkam. V ďalšej časti tejto kapitoly sú rozobrané dostupné spôsoby manažmentu pohľadávok. Cieľ práce spolu s metodikou rozoberá druhá kapitola. Posledná kapitola sa zaoberá konkrétnou účtovnou jednotkou, ktorá ponúka služby v oblasti riadenia pohľadávok. Tu sú podrobne popísané procesy a činnosti prebiehajúce počas trvania správy pohľadávok. Na túto problematiku nadväzuje komparácia nákladov, ktoré vznikajú v súvislosti s manažmentom pohľadávok vo vybranej inkasnej spoločnosti a v advokátskej kancelárii. Výsledkom je odporúčanie pre účtovnú jednotku, ktorá sa rozhoduje medzi spomínanými subjektmi.

Kľúčové slová: pohľadávky, manažment pohľadávok, dlžník, veriteľ

ABSTRACT

DURCOVÁ, Lenka: Financing and Receivables Management. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Lucia Ondrušová, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2018, počet strán 45.

The aim of this Bachelor Thesis called “Financing and Receivables Management” is to give an overview of the origin and the consequent cycle of receivables in the accounting unit and their management. The first chapter deals with the legal regulations of receivables in the territory of the Slovak Republic, creation of receivables, representation in accounting, inventory control and creation of allowances. In the following part of this chapter, we analyse possible ways of account receivables management. The aim of bachelor thesis and methodology are described in the second chapter. The last chapter is devoted to a particular company that offers services in the field of management of receivables and the chapter also includes a detailed description of the processes running during the account receivables management period. This issue is followed by a comparison of costs related to the account receivables management in the particular debt collection agency and at the law firm. As a result, we deliver a recommendation for the accounting unit that makes a decision between mentioned entities.

Keywords: receivables, receivables management, debtor, creditor

Obsah

Úvod.....	6
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	8
1.1.2 Zobrazenie pohľadávok v účtovníctve podnikateľských subjektov.....	11
1.1.3 Vykazovanie pohľadávok v Súvahe.....	12
1.2 Inventarizácia pohľadávok	14
1.2.1 Opravné položky k pohľadávkam	16
1.2.2 Manažment pohľadávok po dobe splatnosti.....	18
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania.....	20
3 Výsledky práce.....	22
3.1 Spôsoby financovania pohľadávok po dobe splatnosti	22
3.2 Charakteristika spoločnosti NELL KAPITAL, s. r. o.	26
3.3 Manažment pohľadávok v rámci ponúkaných služieb NELL KAPITAL, s. r. o.....	27
3.4 Mimosúdne vymáhanie pohľadávok	28
3.5 Súdne vymáhanie pohľadávok	29
3.6 Exekučné vymáhanie pohľadávok	30
3.7 Komparácia nákladov vynaložených na vymáhanie pohľadávok prostredníctvom inkasnej spoločnosti a prostredníctvom advokátskej kancelárie.....	30
4 Záver.....	42
Zoznam použitej literatúry.....	44

Úvod

Pohľadávky ako predmet účtovníctva tvoria jeho nedeliteľnú súčasť a sú tiež významnou zložkou majetku každej účtovnej jednotky. To je dôvod, prečo by im mal každý podnikateľský subjekt venovať zvýšenú pozornosť, nakoľko sa nejedná len o ekonomické hľadisko, ale aj o oblasť riadenia.

Spôsob akým účtovná jednotka inkasuje od svojich dlžníkov pohľadávky má významný vplyv na štruktúru majetku a aj likviditu. To sa následne prejaví aj na jej ekonomickom rozvoji. Ak dlžníci uhrádzajú svoje záväzky riadne a včas, môže účtovná jednotka využiť získané peňažné prostriedky na ďalšie rozširovanie svojich podnikateľských aktivít, prípadne na investície do nových zariadení, či technológií.

Ak však dlžníci účtovnej jednotke neplatia svoje záväzky vôbec, alebo ich hradia len čiastočne, môže to viesť k zhoršeniu finančnej situácie, spomaleniu rozvoja a v neposlednom rade k zhoršeniu obchodných vzťahov.

Preto je pre účtovné jednotky dôležité starať sa o svoje pohľadávky priebežne a predchádzať tak vyššie uvedeným nežiaducim situáciám.

Práca má za cieľ priblížiť možnosti účtovnej jednotky v problematike manažmentu a prevencie pohľadávok ako aj definovať pohľadávky a popísať ich vznik a kolobeh v rámci podnikateľského subjektu.

Teoretická časť práce sa venuje charakteristike pohľadávok a právnej úprave platnej na území Slovenskej republiky. V nadväznosti na právnu úpravu je ďalej rozobraná problematika týkajúca sa zobrazenia pohľadávok v podvojnóm účtovníctve, inventarizácie pohľadávok a tvorby opravných položiek k nim. Ďalej sa táto kapitola venuje spôsobom manažmentu, ktoré môže účtovná jednotka zvoliť pri správe svojich pohľadávok nie len pred očakávaným termínom splatnosti ale aj po ňom.

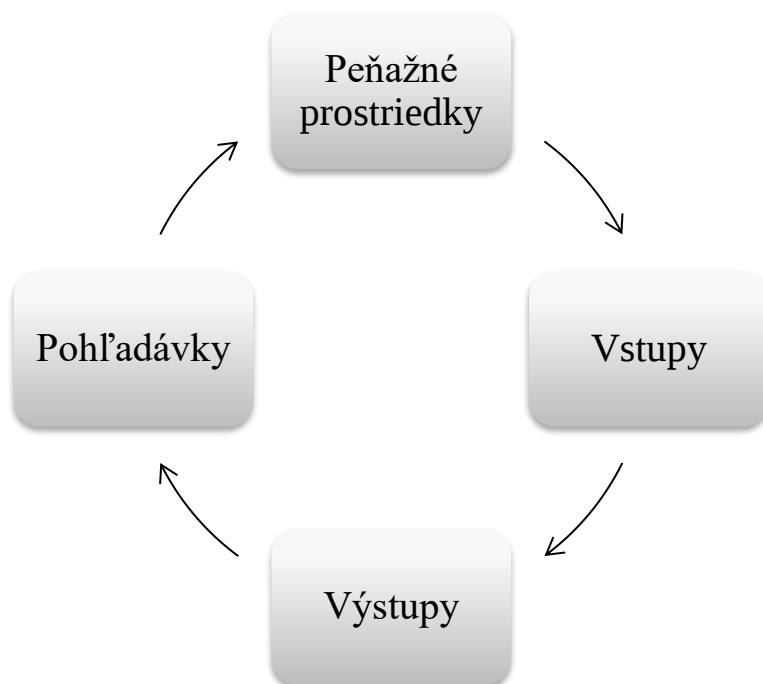
V praktickej časti sú spresnené služby, ktoré ponúkajú inkasné spoločnosti a advokátske kancelárie v oblasti správy pohľadávok. Kapitola sa ďalej zaoberá výpočtom poplatkov, ktoré sú spojené s externou správou a následným porovnaním na príklade konkrétnej účtovnej jednotky.

Pre účtovnú jednotku je vždy najlepšie, ak so svojimi obchodnými partnermi udržiava korektné vzťahy. Tomu napomáha aj včasné inkasovanie pohľadávok od jej dlžníkov. Zabezpečiť a čiastočne ovplyvniť túto skutočnosť môže účtovná jednotka prevenciou a priebežným sledovaním stavu neuhradených pohľadávok. Dokáže tak predísť negatívnemu vývoju svojej činnosti, keďže oneskorené úhrady pohľadávok môžu ovplyvniť jej platobnú schopnosť voči dodávateľom a ďalším obchodným partnerom.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Pre existenciu podniku v trhovej ekonomike je dôležité dosahovanie kladného výsledku hospodárenia. Aby splnil tento základný cieľ, musí produkovať statky. Pod týmto pojmom rozumieme výrobky alebo služby. Za poskytovanie výrobkov alebo služieb spoločnosť získava peňažné prostriedky na svoj ďalší rozvoj (viď Obr. 1).

Obrázok 1: Kolobeh finančných prostriedkov v podniku

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z obrázku je možné vidieť, že pre rozvoj každého podniku je dôležitý dostatok peňažných prostriedkov, ktoré svojou činnosťou premení na vstupy – materiál a suroviny, ktoré ďalšou činnosťou transformuje na výstupy – produkty alebo služby. Za predaj týchto statkov podnik obdrží finančné prostriedky.

Predajom podnik nezískava len peniaze, ale existujú aj alternatívne formy financovania. Odberatelia nemusia plniť svoje záväzky len hotovosťou ale môžu využiť napríklad nákup na faktúru s odloženou dobou splatnosti alebo môžu predložiť zmenku. Podľa doby splatnosti pohľadávky sa členia na krátkodobé (splatnosť do jedného roka) a dlhodobé (so splatnosťou dlhšou ako jeden rok).

1.1 Vznik pohľadávok v účtovnej jednotke

Kým spoločnosť nedostane od odberateľov plnenie za predané statky, eviduje vo svojom účtovníctve pohľadávky. V teórii sa pohľadávky členia podľa viacerých hľadísk:

- a) účtovné hľadisko (definuje pohľadávky ako súčasť aktív podniku, od momentu vzniku až po zánik je predmetom účtovníctva),
- b) ekonomické hľadisko (klasifikuje pohľadávky ako formu poskytnutého úveru),
- c) právne hľadisko (definícia pohľadávky z tohto hľadiska je uvedená nižšie).

Definície pohľadávok sa rôznia podľa toho, z akého pohľadu ich rozoberáme.

„Z právneho hľadiska možno pohľadávku považovať za právo, ktoré vzniká jednému účastníkovi právneho vzťahu (veriteľovi), požadovať určité plnenie od druhého účastníka tohto vzťahu (dlžníka), a to z určitého právneho dôvodu.“¹ Právnu úpravu podrobnejšie rozoberá podkapitola 1.1.1.

„Pohľadávky (všetky položky, ktoré podniku dlhujú tretie osoby, predovšetkým však pohľadávky z obchodného styku, ktoré dlhujú podniku jeho zákazníci, pričom nie je rozhodujúce, či ide o pohľadávky po splatnosti alebo do splatnosti).“²

„Pohľadávky ako súčasť obežného majetku reprezentujú existujúci nárok účtovnej jednotky, ktorý vznikol z minulých udalostí, a je pravdepodobné, že v budúcnosti zvýši ekonomické úžitky účtovnej jednotky, pričom sa dá spoľahlivo oceniť“³

„Vo všeobecnosti sa považujú za ekonomický ukazovateľ charakterizujúci dynamiku kolobehu majetku pri zmene jeho vlastníctva, ako aj vzťahov vyplývajúcich zo zmien foriem majetku, z vykazovania a úhrady straty ako možného výsledku podnikateľskej činnosti účtovnej jednotky v trhovej ekonomike.“⁴

¹ DOBŠOVIČ, D. 2016. *Daňové výdavky 2016*. Žilina : Poradca, s. r. o., 2016. s. 280. ISSN 1335-1583

² DANIEL, P. 2013. *Správa a vymáhanie pohľadávok*. Prvé vydanie. Bratislava : Iura Edition, 2013, s. 25. ISBN 978-80-8078-660-1

³ DANIEL, P. 2013, *Správa a vymáhanie pohľadávok*. Prvé vydanie. Bratislava : Iura Edition, 2013. s. 25. ISBN 978-80-8078-660-1

⁴ MÁZIKOVÁ, K., MATEÁŠOVÁ, M., ONDRUŠOVÁ, L. 2016. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov I*. Prvé vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016, s. 126. ISBN 978-80-8168-405-0

1.1.1 Právna úprava pohľadávok v SR

Do právnej úpravy účtovníctva Slovenskej republiky sú implementované viaceré právne normy Európskej únie, nakoľko SR je jej súčasťou. V minulosti to bola Štvrtá smernica Rady ES č.78/660/EHS o účtovnej závierke spoločností niektorých právnych foriem a Siedma smernica Rady ES 83/349/EHS o konsolidovanej účtovnej závierke, ktoré boli zrušené a v súčasnosti platná Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES o štatutárnom audite ročných účtovných závierok, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS a ktorou sa zrušuje Smernica Rady 84/253/EHS.

Základnou právnou normou na území Slovenskej republiky je Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len Zákon o účtovníctve), ktorý upravuje rozsah, spôsob a preukázateľnosť vedenia účtovníctva podnikateľského subjektu.

Na Zákon o účtovníctve nadväzujú Opatrenie Ministerstva financií SR zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92 o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov (ďalej len Postupy účtovania) a Opatrenie Ministerstva financií SR z 13. decembra 2007 č. MF/27076/2007-74 ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek účtovnej závierky pre účtovné jednotky účtujúce v sústave jednoduchého účtovníctva, ktoré podnikajú alebo vykonávajú inú samostatnú zárobkovú činnosť, ak preukazujú svoje výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov na účely zistenia základu dane z príjmov v znení neskorších predpisov.

Zákon o účtovníctve klasifikuje pohľadávky ako súčasť majetku podniku, ktorá vznikla z predchádzajúcich udalostí (môže ísť o realizované výkony, poskytnutie preddavku inej účtovnej jednotke, pohľadávky voči štátnemu rozpočtu z dôvodu daňových preplatiek a pod.), dá sa spoľahlivo oceniť a v budúcnosti takmer určite zvýši ekonomické úžitky účtovnej jednotky.

Pohľadávka je termínom ekonomickým a účtovným, teda obchodné právo tento pojem nedefinuje. Pracuje s pojmom záväzok, ktorý je síce protikladom termínu pohľadávka, avšak označuje rovnakú obchodnú operáciu.

Záväzkovým právom sa zaoberá Občiansky zákonník č. 40/1964 v znení neskorších predpisov (ďalej len Občiansky zákonník), ktorý v § 488 definuje záväzkový vzťah takto: „Záväzkovým

vzťahom je právny vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie (pohľadávka) od dlžníka a dlžníkovi vzniká povinnosť splniť záväzok.“

1.1.2 Zobrazenie pohľadávok v účtovníctve podnikateľských subjektov

Pohľadávky ako dôležitú zložku majetku každej spoločnosti zaraďujeme do oblasti zúčtovacích vzťahov. Pri ponímaní v užšom slova zmysle sa účtujú v účtovej triede 3 – Zúčtovacie vzťahy.

Pohľadávky sa členia podľa toho, v ktorej účtovej skupine sa nachádzajú na:

- a) pohľadávky z obchodného styku,
- b) pohľadávky z neinkasovaných nárokov.

Pod pohľadávkami z obchodného styku sa rozumejú výsledky minulých udalostí, ktoré vznikli účtovnej jednotke v súvislosti s predajom tovaru alebo služieb, ale tiež poskytnutím preddavku, predajom nepotrebných zásob alebo iného majetku. Spravidla sa účtujú v účtovej skupine 31 – Pohľadávky.

V prípade pohľadávok z neinkasovaných nárokov ide najčastejšie o nároky voči iným subjektom, nie však obchodným partnerom. Tieto pohľadávky môžu podniku vzniknúť vo vzťahu voči zamestnancom, štátnemu rozpočtu z titulu daní, vo vzťahu k spoločníkom a prepojeným účtovným jednotkám alebo z dôvodu predaja podniku a pod. Ide o pohľadávky, ktoré sa nachádzajú v účtovných skupinách:

- 33 – Zúčtovanie so zamestnancami a orgánmi sociálneho poistenia a zdravotného poistenia,
- 34 – Zúčtovanie daní a dotácií,
- 35 – Pohľadávky voči spoločníkom a združeniu
- 37 – Iné pohľadávky a iné záväzky.

Postupy účtovania ďalej vysvetľujú a približujú aké účty sa nachádzajú v účtovných skupinách, napr. § 49 Účtovanie pohľadávok, hovorí o účtovaní pohľadávok v účtovej skupine 31 – Pohľadávky, § 53 Účtovanie pohľadávok voči spoločníkom, členom družstiev a účastníkom združenia, ktorý upravuje účtovanie pohľadávok v účtovej skupine 35 – Pohľadávky voči

spoločníkom a združeniu a v § 55 Účtovanie iných pohľadávok a iných záväzkov v účtovej skupine 37 – Iné pohľadávky a záväzky.

1.1.3 Vykazovanie pohľadávok v Súvahe

Súvaha ako súčasť účtovnej závierky podáva prehľad o majetku a zdrojoch krytia majetku v peňažnom vyjadrení k určitému dňu.

Keďže súvaha je účtovným výkazom, má presne stanovenú štruktúru, do ktorej sa podľa presne vymedzených požiadaviek vyplňajú informácie o majetku účtovnej jednotky a o zdrojoch jeho krytia.

Musí platiť bilančná rovnica – majetok sa rovná súčtu vlastného imania a záväzkov účtovnej jednotky.

„Pohľadávky sa vykazujú v súvahe len vtedy, ak sú výsledkom minulých udalostí, ak je takmer isté, že v budúcnosti zvýšia ekonomické úžitky účtovnej jednotky a ak sa dajú spoľahlivo oceniť podľa zákona o účtovníctve.“⁵

Zákon o účtovníctve vymedzuje tri typy účtovných jednotiek na základe troch kritérií – celková suma majetku, čistý obrat a priemerný prepočítaný počet zamestnancov. Kritériá na zaradenie účtovnej jednotky do príslušnej veľkostnej skupiny sú uvedené v Tabuľke č. 1:

Tabuľka 1: Veľkostné skupiny účtovných jednotiek

Veľkostná skupina:	Celková suma majetku	Čistý obrat	Počet zamestnancov
mikro účtovná jednotka	nepresahuje 350 000 €	nepresahuje 700 000 €	nepresahuje 10
malá účtovná jednotka	presahuje 350 000 € ale nepresahuje 4 000 000€	presahuje 700 000 € ale nepresahuje 8 000 000 €	presahuje 10 ale nepresahuje 50
veľká účtovná jednotka	presiahla 4 000 000 €	presiahol 8 000 000 €	presiahol 50

Zdroj: Vlastné spracovanie

⁵ MÁZIKOVÁ, K., MATEÁŠOVÁ, M., ONDRUŠOVÁ L. 2016. Účtovníctvo podnikateľských subjektov I. Prvé vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer 2016. s.126. ISBN 978-80-8168-405-0

V nadväznosti na vyššie uvedené kritériá sa bakalárska práca bude venovať pohľadávkam a ich zobrazeniu v malej účtovnej jednotke. Zjednodušená štruktúra súvahy malej účtovnej jednotky je uvedená v Obrázku 2:

Obrázok 2: Štruktúra súvahy malej účtovnej jednotky

strana aktív	Súvaha k ...	strana pasív
Neobežný majetok	Vlastné imanie	
Dlhodobý nehmotný majetok	Základné imanie	
Dlhodobý hmotný majetok	<u>- Pohľadávky za upísané vlastné imanie</u>	
Dlhodobý finančný majetok	Kapitálové fondy	
	Fondy zo zisku	
Obežný majetok	Výsledok hospodárenia minulých rokov	
Zásoby	Výsledok hospodárenia bežného roka	
<u>Pohľadávky</u>		
Finančné účty	Cudzie zdroje	
	Rezervy	
Časové rozlíšenie	Dlhodobé záväzky	
	Krátkodobé záväzky	
	Bankové úvery a výpomoci	
	Časové rozlíšenie	

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z uvedeného vyplýva, že pohľadávky sa v súvahe vykazujú ako súčasť obežného majetku. Uvádzajú sa v členení na krátkodobé a dlhodobé podľa zostatkovej doby splatnosti ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

V súvahe malej účtovnej jednotky sa pohľadávky uvádzajú v riadkoch 40 až 61 na strane aktív, kde sa podľa spomínaného členenia na krátkodobé a dlhodobé ďalej rozdeľujú do konkrétnych riadkov podľa toho, na ktorom účte sú zaúčtované.

Na strane pasív sa v riadku 84 uvádzajú pohľadávky za upísané vlastné imanie so záporným znamienkom. Takéto pohľadávky sa účtujú na účte 353 – Pohľadávky za upísané vlastné imanie a evidujú sa tu pohľadávky voči spoločníkom, akcionárom a členom družstva, ktorí sú upisovateľmi základného imania. Zostatok na tomto účte predstavuje akcie alebo podiely, ktoré boli upísané, avšak ešte nedošlo k ich splateniu.

1.2 Inventarizácia pohľadávok

Každá účtovná jednotka je povinná na konci účtovného obdobia zistiť skutočný stav svojho majetku a záväzkov a porovnať ho so stavom, ktorý eviduje v účtovníctve. Takéto zisťovanie skutočného stavu a porovnávanie s účtovným stavom sa nazýva inventarizácia. „Účelom inventarizácie je preukázať, či stav majetku a záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov v účtovníctve (účtovný stav) zodpovedá skutočnosti.“⁶ Okrem majetku a záväzkov, musí účtovná jednotka inventarizovať aj majetok a záväzky, ktoré zaznamenáva na účtoch v podsúvahe. Ide napríklad o majetok, ktorý má účtovná jednotka v prenájme alebo v úschove.

Z uvedeného vyplýva, že stav pohľadávok v účtovníctve účtovná jednotka musí overiť inventarizáciou. „Inventarizáciou účtovná jednotka overuje vecnú správnosť účtovníctva a zabezpečuje preukázateľnosť účtovníctva.“⁷ V § 29 ods. 2 zákona o účtovníctve sa hovorí, kedy účtovná jednotka vykonáva inventarizáciu: „Inventarizáciu účtovná jednotka vykonáva ku dňu, ku ktorému zostavuje riadnu alebo mimoriadnu účtovnú závierku. Účtovná jednotka pre potreby zostavenia priebežnej účtovnej závierky vykonáva inventarizáciu len na účely vyjadrenia ocenenia podľa § 26 ods. 3. Ustanovenia o vykonávaní inventarizácií podľa osobitných predpisov nie sú týmto dotknuté.“⁸ Účtovnej jednotke teda Zákon o účtovníctve ukladá povinnosť vykonať inventarizáciu jedenkrát do roka. Tá si môže vo vnútornom predpise zakotviť vykonanie inventarizácie pohľadávok aj viackrát počas roka, napríklad štvrťročne.

Bez vykonania inventarizácie majetku a záväzkov nie je zabezpečená základná požiadavka, a to preukázateľnosť účtovníctva. Účtovná jednotka inventarizáciu vykonáva aj pre overenie vecnej správnosti účtovníctva.

Inventúra ako základný krok inventarizácie je definovaná v § 30 ods. 1 Zákona o účtovníctve. „Skutočný stav majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov sa zisťuje inventúrou. Pri majetku hmotnej povahy a nehmotnej povahy sa skutočný stav zisťuje fyzickou inventúrou; pri záväzkoch, rozdiel majetku a záväzkov a pri tých druhoch majetku, pri ktorých nemožno vykonať fyzickú inventúru, sa skutočný stav zisťuje dokladovou inventúrou; ak je to možné,

⁶ DOBŠOVIČ, D. 2016. *Daňové výdavky 2016*. Žilina : Poradca, s. r. o., 2016. s. 218. ISSN 1335-1583

⁷ SKLENKA, M. a kol. 2016. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov II*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 309. ISBN 978-80-8168-489-0

⁸ Zákon o účtovníctve § 29 ods. 2

používa sa kombinácia fyzickej a dokladovej inventúry.⁹ Keďže charakter pohľadávok neumožňuje vykonávať fyzickú inventúru, účtovná jednotka na zistenie skutočného stavu využije dokladovú inventúru. Výsledkom dokladovej inventúry je inventúrny súpis, ktorý je zákonom o účtovníctve stanovenou písomnosťou, a v ktorom účtovná jednotka zapíše zistený skutočný stav pohľadávok (povinnosť vytvoriť inventúrny súpis ukladá účtovnej jednotke Zákon o účtovníctve v § 30). Vyplnením inventúrneho súpisu sa zabezpečí preukázateľnosť účtovníctva. V prípade, že účtovná jednotka zistí rozdiel medzi účtovným a skutočným stavom pohľadávok, hovorí sa o vzniknutom inventarizačnom rozdieli. Môžu nastať dve situácie:

- skutočný stav pohľadávok je nižší ako účtovný stav

Účtovná jednotka musí skontrolovať správnosť účtovania a v prípade, že zistí chybné zaúčtovanie, vykoná jeho korekciu na príslušných účtoch pohľadávok a v správnej sume.

- skutočný stav pohľadávok je vyšší ako stav v účtovníctve

Doklad	Text účtovného prípadu	MD	D
IÚD	Skutočný stav pohľadávok je vyšší ako účtovný	31x,33x, 35x, 37x	648

Zdroj: DOBŠOVIČ, D. Daňové výdavky 2016. s. 223

V situácii, kedy je stav v účtovníctve nižší ako skutočný stav, zaúčtuje účtovná jednotka rozdiel na ľarchu príslušného účtu pohľadávok a v prospech účtu 648 – Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti.

Pri pohľadávkach z obchodného styku pre potreby overenia stavu pohľadávok účtovné jednotky zasielajú žiadosti o potvrdenie stavu svojim odberateľom. Obchodní partneri však nemajú povinnosť takúto žiadosť potvrdiť, pretože im to neukladá žiadny zákon. Povinnosť poskytnúť súčinnosť pri overovaní zostatkov im ukladá Zákon č. 423/2015 Z.z. o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov. Ak obchodného partnera auditovanej účtovnej jednotky požiada o potvrdenie stavu evidovaných záväzkov voči účtovnej jednotke, ktorý má poverenie na vykonanie auditu, takýto obchodný partner je povinný auditorovi poskytnúť dokumentáciu a súpis evidovaných záväzkov, prípadne pohľadávok voči auditovanej účtovnej jednotke.

⁹ Zákon o účtovníctve § 30

1.2.1 Opravné položky k pohľadávkam

Jednou zo zásad, ktoré musí účtovná jednotka pri účtovaní dodržiavať, je zásada opatrnosti. Tvorba opravných položiek je ňou podmienená. Zásada opatrnosti pre účtovné jednotky znamená vykazovanie majetku (a teda aj pohľadávok) v čo najnižšom ocenení. Na druhej strane záväzky by mala vykazovať v čo najvyššej hodnote.

Opravnú položku môžeme klasifikovať ako prechodné zníženie hodnoty majetku. Tvorbu opravných položiek vymedzuje Zákon o účtovníctve v § 26, ktorý sa zaoberá situáciou, kedy je účtovná jednotka povinná tvoriť opravnú položku a spôsobmi tvorby opravných položiek. Povinnosť účtovnej jednotky tvoriť opravné položky k pohľadávkam (a ďalším druhom majetku) je vymedzená v § 26 ods. 3 Zákona o účtovníctve. „Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, je účtovná jednotka povinná upraviť ocenenie hodnoty majetku, vytvoriť rezervy a odpisovať majetok v súlade s účtovnými zásadami a účtovnými metódami.“¹⁰

Z uvedeného vyplýva, že ak účtovná jednotka očakáva, že dlžníci jej nebudú pohľadávky uhrádzať či už v celkovej výške, alebo jej neuhradia časť pohľadávok, je povinná v súlade so zásadou opatrnosti vytvoriť opravnú položku k týmto pohľadávkam. „Opravné položky k pohľadávkam sa tvoria najmä k pohľadávkam, pri ktorých je opodstatnené predpokladať, že ich dlžník čiastočne alebo úplne nezaplatí, k sporným pohľadávkam voči dlžníkom, s ktorým sa vedie spor o ich uznanie.“¹¹

Účtovná jednotka môže na základe určitých predpokladov očakávať, že jej vznikne povinnosť tvoriť opravné položky k pohľadávkam, ak vie, že má vo svojom účtovníctve pohľadávky po lehote splatnosti, vie o finančných problémoch u svojho dlžníka, prípadne o zvrate v jeho podnikateľskej situácii, alebo bol vyhlásený konkurz, reštrukturalizácia, prípadne má informáciu o tom, že dlžník vstúpil do likvidácie.

Tvorbu opravných položiek z hľadiska daňovej uznateľnosti legislatívne upravuje Zákon č. 595/2003 o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len Zákon o dani z príjmov) v § 20 ods. 14. Ten vymedzuje spôsob, akým sa opravné položky k pohľadávkam budú tvoriť a vymedzuje prípady, kedy je takáto opravná položka daňovo uznaná. Okrem Zákona o dani z príjmov upravujú túto problematiku aj Postupy účtovania v § 57.

¹⁰ Zákon o účtovníctve §26 ods. 3

¹¹ DOBŠOVIČ, D. 2016. *Daňové výdavky 2016*. Žilina : Poradca, s. r. o., 2016. s. 257. ISSN 1335-1583

„Tvorba opravnej položky k pohľadávke, pri ktorej je riziko, že ju dlžník úplne alebo čiastočne nezaplatí, ktorá bola zahrnutá do zdaniteľných príjmov, alebo ak ide o daňovníka, ktorý vykonáva obchodnú činnosť spočívajúcu v poskytovaní spotrebiteľských úverov, aj tvorba opravnej položky na časť pohľadávky vzťahujúcej sa na istinu a úrok zahrnutý do príjmov zo spotrebiteľského úveru, ak od splatnosti pohľadávky uplynula doba dlhšia ako:

- a) 360 dní, sa zahrnie do výdavkov do výšky 20% menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva,
- b) 720 dní sa zahrnie do výdavkov do výšky 50% menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva,
- c) 1 080 dní sa zahrnie do výdavkov do výšky 100% menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva.“¹²

Účtovanie tvorby opravnej položky k pohľadávkam

Výšku opravnej položky môže účtovná jednotka stanoviť viacerými spôsobmi, každú pohľadávku po splatnosti však musí posúdiť osobitne. Zaúčtovaním opravnej položky v účtovníctve účtovnej jednotky sa na konkrétnom účte pohľadávky po splatnosti jej hodnota nemení. Pri takomto prechodnom znížení jej hodnoty sa vznik opravnej položky účtuje na stranu Má dať účtu 547 – Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k pohľadávkam a na stranu Dal účtu 391 – Opravné položky k pohľadávkam. Keďže ide o účet pasív, nesmie mať aktívny zostatok. Účtovný prípad potom bude nasledovný:

Doklad	Text účtovného prípadu	MD	D
IÚD	Tvorba opravnej položky k pohľadávkam po splatnosti	547	391

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri tvorbe opravných položiek k pohľadávkam je potrebné rozoznávať opravné položky, ktoré sú a ktoré nie sú daňovo uznané. Daňovo neuuznané opravné položky sú pripočítateľnou položkou a teda zvyšujú základ dane účtovnej jednotky. Ak účtovnej jednotke opravná položka neprimerane zvyšuje základ dane, mala by takáto účtovná jednotka zvážiť, či pre ňu existuje aj iný, efektívnejší spôsob, ako sa vysporiadať s neuhradenými pohľadávkami.

¹² Zákon o dani z príjmov § 20 ods. 14

Odpis pohľadávky a jeho účtovanie

Počas fungovania účtovnej jednotky môže nastať situácia, kedy je isté, že evidovaná pohľadávka nebude nikdy zaplatená. V takomto prípade sa účtovná jednotka môže rozhodnúť, že takúto pohľadávku odpíše. Ak v minulosti vytvorila opravnú položku, túto je potrebné zúčtovať a pohľadávku následne odpísať. Základným znakom odlišenia odpisu pohľadávky od opravnej položky je skutočnosť, že opravná položka znižuje hodnotu pohľadávky len prechodne, zatiaľ čo odpis pohľadávky trvale znižuje jej hodnotu. V nasledujúcom účtovnom prípade sa predpokladá predchádzajúca tvorba opravnej položky v plnej výške hodnoty pohľadávky:

Doklad	Text účtovného prípadu	MD	D
VFA	Vznik pohľadávky	311	60x
IÚD	Tvorba opravnej položky vo výške 100 % hodnoty pohľadávky	547	391
IÚD	Zúčtovanie opravnej položky	391	547
IÚD	Odpis pohľadávky z dôvodu upustenia od jej vymáhania	546	311

1.2.2 Manažment pohľadávok po dobe splatnosti

„Lehota, do ktorej má byť pohľadávka uspokojená, sa všeobecne nazýva lehota splatnosti.“¹³ Je potrebné, aby si lehotu splatnosti navzájom dohodli obchodní partneri, nakoľko pri obchodných vzťahoch nie je doba splatnosti vymedzená v konkrétnom právnom predpise.

Ak pohľadávka nie je splatená do dohodnutého termínu splatnosti, ide o neuhradenú pohľadávku a účtovná jednotka sa musí rozhodnúť, ako s ňou naloží. V prípade, že účtovná jednotka má v účtovníctve vysoký objem pohľadávok po lehote splatnosti, môže dôjsť k nepriaznivým následkom, ako je spomalenie obratu podnikového kapitálu a následný pokles rentability.

Za základnú úlohu riadenia pohľadávok sa teda považuje ich korigovanie z hľadiska objemu, štruktúry, lehoty splatnosti, rentability, likvidity a selekcie odberateľov podľa rizika

¹³ HARUMOVÁ, A. 2002. *Ohodnocovanie pohľadávok*. Bratislava : IURA EDIITON, 2002. s. 18. ISBN 80-89047-45-9

spojeného s uspokojovaním pohľadávok. Na druhej strane výška pohľadávok by mala stačiť na to, aby účtovná jednotka dokázala ponúknuť výhodné platobné podmienky pre svojich odberateľov a tak si zabezpečiť pozitívny vývoj objemu predaja.

Pri výbere spôsobu riadenia pohľadávok môže účtovná jednotka zriadiť vlastné oddelenie, ktorého úlohou bude sledovať pohľadávky od ich vzniku až po inkaso, zabezpečovať prevenciu a znižovať podiel neuhradených pohľadávok. Ak je však pre účtovnú jednotku menej nákladné delegovať tieto činnosti na inú účtovnú jednotku, ktorá sa zaoberá práve manažmentom pohľadávok, môže sa rozhodnúť aj pre tento variant.

Bez ohľadu na to, ktorým spôsobom bude účtovná jednotka zabezpečovať riadenie pohľadávok je dôležité, aby bolo vykonávané dôkladne.

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Bakalárska práca sa zaoberá riadením pohľadávok a spôsobmi dosiahnutia ich inkasa v prípade, že ich účtovná jednotka eviduje vo svojom účtovníctve ako neuhradené po dohodnutej dobe splatnosti.

Hlavným cieľom je nájdenie takého spôsobu riadenia pohľadávok, ktorý je pre účtovnú jednotku optimálny z hľadiska nie len možnosti vymoženia pohľadávok, ale aj z hľadiska nákladov vynaložených na ich manažment a vymáhanie.

Práca je orientovaná na spôsoby, ktoré môže účtovná jednotka využiť pri riadení svojich pohľadávok a vymenúva možnosti starostlivosti o ne od ich vzniku až po inkaso. V práci sú ďalej analyzované najčastejšie využívané a dostupné prostriedky na financovanie a vymáhanie pohľadávok v prípade, že ich dlžník účtovnej jednotke neuhradí riadne a včas.

Aby bol dosiahnutý hlavný cieľ, bolo potrebné naplniť čiastkové ciele, ktorými sú:

- vymedzenie pohľadávok v účtovnej jednotke,
- priblíženie životného cyklu pohľadávok v účtovnej jednotke,
- analýza spôsobov riadenia pohľadávok,
- zmapovanie možností externého financovania a vymáhania pohľadávok po lehote splatnosti,
- komparácia procesu riadenia a vymáhania pohľadávok v externej účtovnej jednotke a v advokátskej kancelárii.

Pohľadávky sú v súčasnosti významnou zložkou účtovníctva všetkých účtovných jednotiek. Najväčší podiel na celkovej hodnote pohľadávok majú spravidla pohľadávky vznikajúce z obchodného styku a preto je pre účtovnú jednotku dôležité, aby jej odberatelia hradili pohľadávky v stanovených termínoch. Ak by totiž neuhradené pohľadávky dosiahli neprimerané výšku, mohol by tento jav negatívne ovplyvniť likviditu účtovnej jednotky. To sa prejaví v oneskorených úhradách záväzkov účtovnej jednotky voči jej dodávateľom a následnom zhoršení vzájomných obchodných vzťahov.

Celá záverečná práca je spracovaná v dvoch častiach. Prvá sa zaoberá získaním teoretických poznatkov v oblasti pohľadávok prostredníctvom štúdia odbornej literatúry domácej i zahraničnej, odborných článkov, prípadových štúdií a súčasnej platnej legislatívy, ktorá

súvisí s danou problematikou. Druhá časť je spracovaná v nadväznosti na prvú časť. Opiera sa o vedomosti získané z odbornej literatúry a využíva ich v praktickej časti bakalárskej práce.

Pri voľbe metodiky práce sú zvolené také pracovné postupy a metódy, ktoré majú za úlohu priniesť podstatné a objektívne poznatky týkajúce sa riadenia a vymáhania pohľadávok v konkrétnej inkasnej spoločnosti a výhod, ktoré z toho plynú pre účtovnú jednotku, ktorá si zvolí služby tejto spoločnosti.

Východiskom pre vypracovanie praktickej časti záverečnej práce boli poznatky získané štúdiom problematiky a informácie získané prostredníctvom rozhovoru s konateľom vybranej inkasnej spoločnosti o spôsoboch a možnostiach manažmentu, financovania a vymáhania pohľadávok vo všeobecnosti a priamo v konkrétnej inkasnej spoločnosti. Ďalším významným zdrojom boli odborné publikácie, knižnica bakalárskych a diplomových prác, legislatíva platná v Slovenskej republike a internetové stránky.

Pre naplnenie cieľa práce bolo aplikovaných niekoľko metód skúmania. Prvou použitou metódou bolo pozorovanie procesov a ekonomických javov. Týmto spôsobom boli nadobudnuté základné poznatky potrebné pre správne pochopenie pozorovaných skutočností. Nadväzujúca metóda, ktorá bola tiež použitá pri riešení práce je analógia. Tá bola využitá pri vypracovávaní výsledkov práce rovnako ako aj komparácia.

3 Výsledky práce

Teoretická časť práce sa zaoberala pohľadávkami, ich vznikom a významom pre účtovnú jednotku. Rozobrala zobrazenie v súvahe malej účtovnej jednotky, účtovanie a tvorbu opravných položiek.

Praktická časť približuje spôsoby a možnosti ich financovania v prípade, že ich dlžníci účtovnej jednotky nesplatili riadne a včas. Ďalej pojednáva o problematike správy, prevencie, odkupovania a vymáhania pohľadávok v spoločnosti, ktorá sa zameriava na tieto činnosti pre iné účtovné jednotky. V úvode tejto kapitoly je charakterizovaná vybraná spoločnosť. Ďalej sú analyzované procesy, ktoré v spoločnosti prebiehajú pri činnostiach spojených s pohľadávkami iných účtovných jednotiek.

3.1 Spôsoby financovania pohľadávok po dobe splatnosti

Ak účtovná jednotka eviduje vo svojom účtovníctve nesplatené pohľadávky, musí sa rozhodnúť, ako s nimi naloží. Súčasná právna úprava a možnosti na trhu ponúkajú široké spektrum spôsobov, ako sa môže podnik vysporiadať s dlžníkmi. A to sú napríklad:

- zápočet pohľadávok,
- kapitalizácia pohľadávok,
- postúpenie pohľadávky (tzv. cesia),
- faktoring,
- forfaiting.

Započítanie pohľadávok

Zápočet pohľadávok upravuje zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov v § 358 - § 364 (ďalej len Obchodný zákonník) a Občiansky zákonník v § 580 a v § 581. Tento právny akt môže účtovná jednotka vykonať buď jednostranne, alebo uzatvorením dohody o vzájomnom započítaní pohľadávok so svojím dlžníkom.

V prípade, že sa veriteľská účtovná jednotka rozhodne pristúpiť k tomuto spôsobu vysporiadania, pohľadávky musia spĺňať určité kritéria, a to:

- pohľadávky musia byť vzájomné,
- musia byť rovnakého druhu,

- musia byť spôsobilé na započítanie,
- aspoň jeden z účastníkov podnikne kroky smerujúce k započítaniu.

Vzájomnosť pohľadávok znamená, že účtovné jednotky sú si navzájom dlžníkom aj veriteľom a ich pohľadávky sa kryjú.

Rovnakým druhom pohľadávok sa rozumie ich plnenie rovnakým spôsobom, napr. peňažným.

Pohľadávky spôsobilé na započítanie sú také pohľadávky, ktoré nie sú legislatívne vylúčené z možnosti zápočtu (napr. premlčané pohľadávky, pohľadávky z vkladov).

Podniknutie krokov smerujúcich k započítaniu sa nazýva započítacím prejavom. K zániku pohľadávok dochádza v momente, keď sa stretnú splatné pohľadávky medzi dotknutými účtovnými jednotkami. Ak ide o pohľadávky, z ktorých jedna znie na vyššiu sumu, započíta sa čiastka nižšej pohľadávky a zvyšnú sumu je potrebné uhradiť.

Kapitalizácia pohľadávok

Autorka A. Harumová definuje kapitalizáciu pohľadávky ako jej transformáciu do kapitálovej účasti v obchodnej spoločnosti.¹⁴

Z toho vyplýva, že veriteľská účtovná jednotka sa môže stať spoločníkom (príp. akcionárom) v spoločnosti svojho dlžníka a tak získať právo na obchodný podiel (resp. akcie). Započítaním pohľadávky týmto spôsobom sa v účtovníctve veriteľa zníži stav pohľadávok a na druhej strane sa výška tejto pohľadávky premietne na kapitálovej účasti v dlžníkovej spoločnosti. Vložená pohľadávka je nepenažným vkladom, ktorý musí byť ohodnotený znaleckým posudkom. Takto stanovená suma (výška pohľadávky, ktorá sa započítava ako vklad spoločníka) musí byť uvedená v zakladateľskej zmluve, resp. zakladateľskej listine alebo spoločenskej zmluve.

V účtovníctve dlžníka sa to premietne znížením sumy záväzku na príslušnom záväzkovom účte. Zároveň sa mu zvýši základné imanie na účte 411 – Základné imanie.

Postúpenie pohľadávky (cesia)

Postúpením pohľadávky na inú osobu sa účtovná jednotka vzdáva nároku na peňažné plnenie od svojho dlžníka. Úkon postúpenia je možné vykonať len písomnou formou. Po uzavretí dohody o postúpení pohľadávky prechádza právo požadovať plnenie od dlžníka na nového veriteľa so všetkým príslušenstvom. Za príslušenstvo pohľadávky sa považujú úroky

¹⁴ HARUMOVÁ, A., 2002. *Ohodnocovanie pohľadávok*. Bratislava : IURA EDIITON, 2002. s. 29. ISBN 80-89047-45-9

z omeškania, úroky, poplatok z omeškania a iné náklady spojené s jej vymáhaním. Zvyšujú jej hodnotu, ktorú dlžník nezaplatil riadne a včas.¹⁵

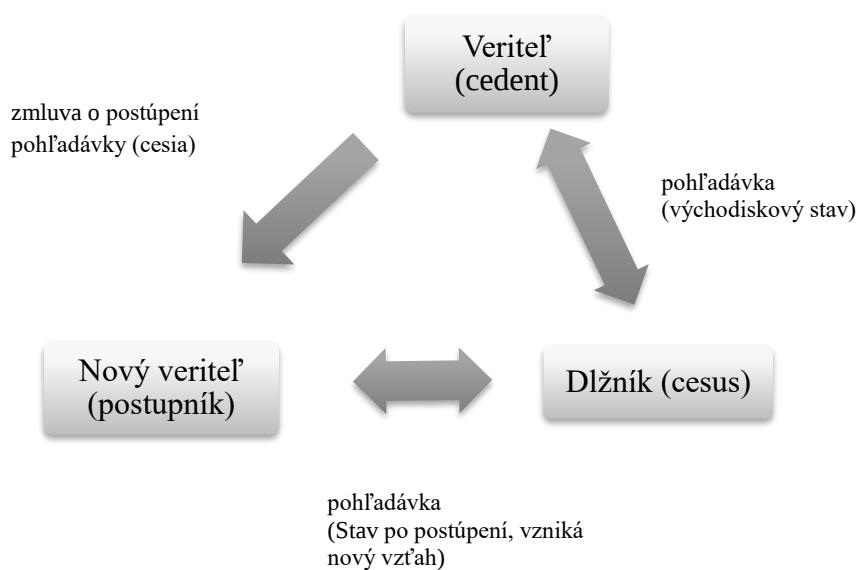
V procese postupovania pohľadávky vystupujú títo účastníci:

- postupca (tzv. cedent/veriteľ),
- postupník (nový veriteľ),
- dlžník (cesus).

Postupca musí o postúpení pohľadávky upovedomiť svojho dlžníka čo najskôr. Ak tak neurobí, dlžník sa môže zbaviť svojho záväzku aj plnením svojmu pôvodnému veriteľovi.

Postúpenie pohľadávky (cesiu) môže veriteľ vykonať aj bez predchádzajúceho súhlasu dlžníka.

Priebeh celého procesu vyjadruje nasledujúci obrázok:

Zdroj: Harumová, A., *Ohodnocovanie pohľadávok*, s. 30¹⁶

Faktoring

Faktoring je charakteristickým spôsobom odkúpenia pohľadávky. Veriteľ ich predá spoločnosti, ktorá sa špecializuje na túto činnosť, tzv. faktoringovú spoločnosť. Tá vystupuje v úlohe postupníka. Spravidla sa odkupujú pohľadávky krátkodobého charakteru ešte pred lehotou splatnosti alebo krátko po nej. Podstatou nie je finálne zbavenie sa pohľadávky, ale

¹⁵ Príslušenstvo pohľadávok je právne upravené v Obchodnom zákonníku a v Občianskom zákonníku

¹⁶ HARUMOVÁ, A., 2002. *Ohodnocovanie pohľadávok*. Bratislava: IURA EDITION, 2002. s. 30. ISBN 80-89047-45-9

nadobudnutie peňažných prostriedkov v sume väčšej časti z hodnoty odkupovanej pohľadávky. Účtovná jednotka, ktorá bola pôvodným veriteľom tak môže týmto spôsobom získať viac ako polovicu z menovitej hodnoty pohľadávky. Účtovnej jednotke sa tým zníži suma, ktorú viaže v pohľadávkach a tiež jej odbudnú starosti so správou pohľadávok, pretože tie odkúpením prechádzajú na faktoringovú spoločnosť. Za služby poskytované faktoringovou spoločnosťou musí účtovná jednotka zaplatiť faktoringový poplatok. Je to odmena faktorovi, ktorá je spojená s uhradením nákladov, ktoré sú spojené so správou pohľadávky a platobnou neschopnosťou dlžníka. Táto odmena pokrýva napríklad administratívne náklady a spravidla sa vypočítava z menovitej hodnoty pohľadávky.

V niektorých prípadoch sa môže stať, že pri neuhradení pohľadávky, ktorá bola predmetom odkúpenia sa táto pohľadávka vráti späť pôvodnému veriteľovi. Keďže ide o finančnú službu, najčastejšie poskytujú faktoring dcérske spoločnosti bánk (napr. Tatra banka, Všeobecná úverová banka, a pod.).

Najčastejšie sú využívané dva druhy faktoringu, a to:

- bezregresný faktoring,
- regresný faktoring.

Pri bezregresnom faktoringu ide o nezvratné postúpenie pohľadávky, čo znamená že v prípade, že faktoringová spoločnosť nezinkasuje predmetné pohľadávky, neprechádzajú späť k pôvodnému veriteľovi. Preto sa tento druh nazýva aj pravý faktoring.

Regresný faktoring sa svojím charakterom podobá preklenovaciemu úveru. Pohľadávky neinkasované faktoringovou spoločnosťou prechádzajú späť na pôvodnú veriteľskú účtovnú jednotku. Peňažné prostriedky, ktoré získala postúpením majú pre ňu charakter zálohy, ktorú v prípade spätného prevodu pohľadávok musí vrátiť faktoringovej spoločnosti. Tento typ faktoringu sa označuje aj ako nepravý faktoring.

Dôležité je, že pri faktoringu ide hlavne o odkúpenie pohľadávok, ktoré nie sú zabezpečené nijakou zárukou (napríklad bankovou). Preto sa odkupujú hlavne krátkodobé pohľadávky s dobou splatnosti najviac 180 dní. Faktor totiž nemá dostatok informácií o dlžníkoch (odberateľoch) svojich klientov.

Forfaiting

Na rozdiel od faktoringu sú predmetom odkúpenia dlhodobé pohľadávky s dobou splatnosti dlhšou ako 180 dní. Pohľadávky pri forfaitingu sú spravidla zabezpečené zmenkou, dokumentárnym akreditívom alebo bankovou zárukou. „Forfaiting je zmluvne dohodnuté

jednorazové alebo priebežné odkúpenie dlhodobých pohľadávok.¹⁷ Veriteľ získava peňažné prostriedky tak, že vystaví zmenku svojej banke, ktorá mu vyplatí sumu, na ktorú zmenka znie poníženú o diskont. Keďže vystavená zmenka predstavuje eskontný úver, diskont je teda úrokom z tohto eskontného úveru.

3.2 Charakteristika spoločnosti NELL KAPITAL, s. r. o.

Účtovná jednotka NELL KAPITAL, s. r. o. vznikla v roku 2013 v Bratislave. Špecializuje sa predovšetkým na správu pohľadávok a ich vymáhanie rôznymi cestami a to mimosúdne, súdnou cestou ale aj exekučným konaním. Toto zabezpečuje prostredníctvom spolupráce s advokátmi a exekučným úradom.

Cieľom spoločnosti je uľahčiť klientom podnikanie tým, že na seba preberá všetky úkony súvisiace so starostlivosťou a vymáhaním pohľadávok. V súvislosti s týmito činnosťami svojim klientom poskytujú aj právne poradenstvo a outsourcing pohľadávok na mesačnej báze. Všetky činnosti sú rozobrané podrobne v ďalšej časti kapitoly.

Na tento účel spoločnosť vyvinula systém fungujúci na portáli s názvom Dlhujes, kde sa účtovné jednotky môžu zaregistrovať a zvoliť si balík služieb, ktorý im najviac vyhovuje. V závislosti od zvoleného balíka služieb je určená aj výška ročného poplatku za licenciu. Tento portál je vyvinutý tak, aby veriteľským účtovným jednotkám poskytoval čo možno najpresnejšie informácie o svojich pohľadávkach a možnostiach naloženia s nimi.

Spoločnosť tiež pre svojich klientov vedie zoznam dlžníkov, ktorý pravidelne aktualizuje vždy, keď dostane požiadavku na vymáhanie niektorej pohľadávky zaevidovanej na spomínanom portáli Dlhujes.

¹⁷ HARUMOVÁ, A., 2002. *Ohodnocovanie pohľadávok*. Bratislava : IURA EDIITON, 2002. s. 34. ISBN 80-89047-45-9

3.3 Manažment pohľadávok v rámci ponúkaných služieb NELL KAPITAL, s. r. o.

Ako bolo spomenuté v teoretickej časti tejto práce, účtovná jednotka si môže zvoliť viacero spôsobov ako riadiť svoje pohľadávky. Táto kapitola sa zaoberá externým manažmentom pohľadávok, ktorý bližšie popisuje.

Proces správy a riadenia pohľadávok prebieha na portáli, ktorý je spomenutý už v úvode kapitoly. Ide o platenú službu, v ktorej si môže účtovná jednotka vybrať spôsob ako bude manažovať svoje pohľadávky. Po tom, ako svoje pohľadávky nahrá do svojho účtu na portáli má na výber z týchto možností:

- pohľadávky spravuje vo svojej réžii,
- správu pohľadávok nechá na inkasnú spoločnosť.

V prípade, že sa o svoje pohľadávky (spravidla ide o vystavené faktúry za tovary a služby) stará účtovná jednotka sama, mala by sledovať pohľadávky tak, aby vedela rýchlo zareagovať v prípade nezaplatenia zo strany svojho dlžníka. Portál umožňuje veriteľom upozorniť svojich dlžníkov (odberateľov) prostredníctvom e-mailových upozornení alebo SMS správ, ktorých text si každý klient upraví podľa svojich potrieb. Spoločnosť NELL KAPITAL, s. r. o. tak poskytuje svojej klientskej účtovnej jednotke priestor na komplexný prehľad o stave jej pohľadávok a prostriedky na urýchlenie ich zaplatenia.

Ak si účtovná jednotka vyberie možnosť previesť všetky činnosti spojené so starostlivosťou o pohľadávky na inkasnú spoločnosť, táto preberá na seba v mene klienta všetky povinnosti, ktoré sú potrebné pri správe a riadení pohľadávok.

V takom prípade má inkasná spoločnosť lepší prehľad o pohľadávkach svojich klientov a tak vie lepšie zareagovať v prípade, že pohľadávky nie sú splácané riadne a včas. Okrem zasielania spomínaných upozornení dlžníkom vie svoju klientsku účtovnú jednotku upozorniť na možné riziká, ktoré sú spojené s omeškanými platbami.

Medzi takéto riziká patrí napríklad skutočnosť, že čím dlhšie nechá účtovná jednotka svoju pohľadávku po splatnosti bez toho, aby podnikla kroky na získanie platby, tým nižšia je pravdepodobnosť, že veriteľská účtovná jednotka niekedy zinkasuje takúto pohľadávku.

Bez ohľadu na to akou formou sa účtovná jednotka stará o svoje pohľadávky prostredníctvom služieb portálu Dlhujes, v prípade keď dlžník nezaplatí svoje záväzky voči účtovnej jednotke, môže sa táto obrátiť na inkasnú spoločnosť a posunúť jej svoju pohľadávku na vymáhanie.

K tomu aby inkasná spoločnosť začala proces vymáhania stačí, aby účtovná jednotka zadala na portáli požiadavku na vymáhanie. Po jej zaslaní inkasná spoločnosť zrealizuje kontrolu pohľadávky (aký čas uplynul od doby jej splatnosti, jej výšku, dlžníka), skontroluje dokumenty súvisiace s predmetnou pohľadávkou, prípadne si dožiada ďalšie potrebné informácie a zahájí celý proces.

V závislosti od charakteru pohľadávky a povahy dokladov zvolí inkasná spoločnosť vhodný spôsob vymáhania, a to:

- mimosúdne vymáhanie pohľadávok,
- súdne vymáhanie pohľadávok,
- exekučné vymáhanie pohľadávok.

3.4 Mimosúdne vymáhanie pohľadávok

Je prvým stupňom v procese snahy o vymoženie pohľadávky pre účtovnú jednotku. Podstatou je inkaso pohľadávky bez jej postúpenia na súd. Výhodu pre účtovnú jednotku predstavujú nižšie náklady a kratšie trvanie celého procesu ako pri vymáhaní prostredníctvom advokátskej kancelárie alebo vo vlastnej réžii.

Nižšie náklady na vymoženie má účtovná jednotka z toho dôvodu, že pri registrácii na portál Dlhujes zaplatí ročný poplatok za licenciu a úkony spojené s vymáhaním sú zahrnuté v tomto poplatku. Ďalší náklad jej vzniká až v prípade úspešného vymoženia pohľadávky, kedy si inkasná spoločnosť účtuje odmenu, ktorá býva spravidla vo výške do desať percent z celkovej sumy pohľadávky. Na druhej strane v advokátskej praxi sú zaužívané poplatky za starostlivosť a vymáhanie pohľadávok na mesačnej báze, pričom ani nemusí dôjsť k niektorému úkonu (ide teda o tzv. paušálnu platbu).

Kratší priebeh súvisí s postavením inkasnej spoločnosti na trhu. Nakoľko nemá také administratívne prekážky ako advokátske kancelárie kontrolované Slovenskou advokátskou

komorou, ktorá ich činnosť reguluje a zastrešuje, môže účtovnej jednotke vymôcť pohľadávku mimosúdnou cestou v priebehu niekoľkých týždňov.¹⁸

Prvým krokom pri mimosúdnom vymáhaní je uzatvorenie mandátnej zmluvy s účtovnou jednotkou, ktorá pohľadávku postúpila na vymáhanie. Tak si zabezpečí plnú moc na všetky úkony, ktoré je potrebné vykonať počas celého procesu.

Inkasná spoločnosť v čo najkratšom čase upovedomí dlžníka o prevzatí pohľadávky a nadviaže s ním komunikáciu. Cieľom je zintenzívniť tlak na dlžníka a tak urýchliť inkasovanie dlžnej sumy. V prípade úspešného zakončenia procesu si inkasná spoločnosť účtuje odmenu za vymoženie¹⁹. Ak k uspokojeniu pohľadávky nedôjde, proces sa posúva do ďalšej fázy, ktorou je postúpenie pohľadávky na súd.

3.5 Súdne vymáhanie pohľadávok

Postúpenie pohľadávky do súdneho konania je druhým stupňom v snahe získať peňažné prostriedky od dlžníka účtovnej jednotky. V tomto prípade je potrebné, aby mala inkasná spoločnosť detailné poznatky o priebehu pohľadávky. Ak má všetky potrebné informácie, môže kontaktovať spolupracujúceho advokáta a vypracovať dokumentáciu, ktorá je nevyhnutná pre podanie žaloby na súd.

Základným cieľom v tejto fáze je dosiahnuť mimosúdnou dohodu, ktorá je najmenej nákladná pre účtovnú jednotku aj jej dlžníka. Podstatou je zvýšenie nátlaku na dlžníka, aby zaplatil veriteľskej účtovnej jednotke pohľadávku (a prípadne aj príslušenstvo, ktoré k nej prislúcha, napríklad úroky z omeškania) okamžite alebo ešte počas súdneho konania.

Klientovi inkasnej spoločnosti tu však už rastú náklady spojené s celým procesom. Napriek tomu, že inkasná spoločnosť poskytuje služby advokáta bezplatne, účtovná jednotka musí uhradiť súdne poplatky, ktoré sa spravidla pohybujú vo výške od troch do šiestich percent z celkovej sumy pohľadávky.

Dôležité je povedať, že proces súdneho vymáhania pohľadávky je v praxi zvyčajne zdĺhavý (priemerne trvá 2,5 – 3 roky). Táto skutočnosť úzko súvisí s klesajúcou úspešnosťou

¹⁸ Ilustrácia na príklade v kapitole 3.7

¹⁹ Úspešnosť vymoženia pohľadávok v mimosúdnom konaní sa pohybuje v rozmedzí 60 – 65 %

vymoženia pohľadávky²⁰. Ak sa dlžník dostal do finančných problémov, v priebehu vymáhania mohol zaniknúť a v takom prípade je šanca vymôcť pohľadávku prakticky nulová.

3.6 Exekučné vymáhanie pohľadávok

V prípade, že sa nepodari uzavrieť mimosúdnu dohodu, advokát poverený inkasnou spoločnosťou sa snaží zabezpečiť inkaso pohľadávky získaním súdneho rozhodnutia. Takýmto rozhodnutím sa rozumie exekučný titul, a to:

- rozsudok,
- platobný rozkaz.

Na základe takéhoto dokumentu je možné začať v mene účtovnej jednotky exekučné konanie. Exekučným titulom sa rozumie vykonateľné rozhodnutie súdu. Toto rozhodnutie však musí priznávať právo, ukladať povinnosť alebo postihovať majetok.

Vykonateľnosť rozhodnutia znamená, že dlžníka je možné prinútiť k úhrade a tak vymôcť pohľadávku pre účtovnú jednotku.

Tej opäť vznikajú náklady spojené s úhradou poplatku za vydanie exekučného rozhodnutia. Prekážkou však môže byť novela Exekučného poriadku, ktorá neumožňuje vlastný výber exekútora účtovnou jednotkou. Od 1. 4. 2017 exekútora náhodne prideluje exekučný súd v Banskej Bystrici. Ťažkosť to môže spôsobiť účtovnej jednotke, ktorá má viacero pohľadávok v exekučnom konaní, pretože sa jej môže stať, že každú pohľadávku bude spravovať iný exekútor. Tým sa jej zhorší prehľad o stave konkrétnych pohľadávok.

3.7 Komparácia nákladov vynaložených na vymáhanie pohľadávok prostredníctvom inkasnej spoločnosti a prostredníctvom advokátskej kancelárie

V úvode podkapitoly je potrebné vymedziť základné rozdiely medzi inkasnou spoločnosťou a advokátskou kanceláriou. Tie sú zásadné pri rozhodnutí účtovnej jednotky o tom, služby ktorého podnikateľského subjektu využije.

Pre potreby ilustrácie na príklade sú najzásadnejšie tieto odlišnosti:

- spektrum ponúkaných služieb v oblasti pohľadávok,

²⁰ Úspešnosť vymoženía pohľadávky v súdnom konaní je približne 35 – 40 % (štatistika účtovnej jednotky NELL KAPITAL, s. r. o.)

- právna úprava, ktorou sa musia podnikateľské subjekty pri svojej činnosti riadiť,
- možnosti kontaktovania dlžníka,
- dĺžka trvania celého procesu,
- úspešnosť pri prípadnom vymáhaní,
- výška poplatkov a náklady súvisiace s využívaním služieb externej správy a vymáhania pohľadávok.

V súvislosti s vyššie uvedenými kategóriami sú údaje uvedené v Tabuľke č. 2:

Tabuľka 2: Porovnanie inkasnej spoločnosti a advokátskej kancelárie

Kategória	NELL KAPITAL, s. r. o.	Advokátska kancelária ²¹
ponúkané služby	odborné poradenstvo, komplexný prehľad o pohľadávkach nepretržite, správa pohľadávok, vymáhanie, odkúpenie, spolupráca so systémom FinStat	odborné poradenstvo, správa a vymáhanie pohľadávok
právna úprava	Obchodný zákonník, Občiansky zákonník	Obchodný zákonník, Občiansky zákonník, Zákon o advokácii, uznesenia Slovenskej advokátskej komory, vyhlášky Ministerstva spravodlivosti, a pod.
možnosti prvotného kontaktovania dlžníka	SMS správy, e-mail, telefón, pošta	pošta
dĺžka trvania (mimosúdne vymáhanie)	1 - 2 týždne	viac ako 2 týždne
poplatky	ročný poplatok za licenciu na portál, súdne poplatky, odmena za vymoženie	mesačná odmena za služby, súdne poplatky, odmena za vymoženie

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pre porovnanie výhodnosti z hľadiska vynaložených nákladov a času vymáhania sú v príklade analyzované informácie o pohľadávkach účtovnej jednotky, ktorá je klientom inkasnej spoločnosti NELL KAPITAL, s. r. o. a využíva všetky typy ponúkaných služieb. Vo svojom účtovníctve eviduje pohľadávky z obchodného styku v celkovej výške 50 000 €, z toho:

- pohľadávky v internej správe v hodnote 18 000 €,
- pohľadávky v procese mimosúdneho inkasa v sume 20 000€,

²¹ Vybraná advokátska kancelária nesúhlasila so zverejnením názvu

- z toho pohľadávky, ktorých úhradu očakáva do 7 dní vo výške 14 000 €,
- a pohľadávky splácané na základe splátkového kalendára v hodnote 6 000 €,
- pohľadávky postúpené na súd s využitím služieb advokáta v hodnote 10 000 €,
- pohľadávky, pri ktorých bol vydaný exekučný titul (platobný rozkaz, rozhodnutie) v sume 2 000 €.

Na základe týchto informácií možno pristúpiť k analýze procesov z hľadiska výšky nákladov na manažment pohľadávok a procesy týkajúce sa ich vymáhania ako v inkasnej spoločnosti tak v advokátskej kancelárii²².

Analýza a výpočet poplatkov za poskytované služby v inkasnej spoločnosti NELL KAPITAL, s. r. o. počas účtovného obdobia.

Účtovná jednotka pri registrácii do portálu Dlhujes zaplatí ročný poplatok, ktorého výška závisí od zvoleného balíka služieb. Na výber má z možností uvedených v Tabuľke č. 3:

Tabuľka 3: Typy balíkov ponúkaných inkasnou spoločnosťou

Názov	Suma v € bez DPH
Balík FREE	0,-
Balík PREMIUM	199,-
Balík BUSINESS	499,-

Zdroj: <http://dlhujes.sk/obchodne-podmienky/>

Každý z týchto balíkov zahŕňa iné spektrum služieb, avšak skúmaná účtovná jednotka využíva práve Business Balík, ktorý obsahuje bezplatné služby advokáta, obchodné poradenstvo a tiež najnižšiu odmenu za vymoženie pohľadávky, a to desať percent z jej celkovej hodnoty. Pre lepší prehľad sú služby zahrnuté v každom balíku zosumarizované v tabuľke:

²² Účtovným obdobím je v oboch variantoch kalendárny rok.

Tabuľka 4: Služby zahrnuté v jednotlivých typoch balíkov

Typ balíka	Ponúkané služby
Balík FREE	bezplatné vyskúšanie služieb portálu Dlhujes po dobu 1 mesiaca
Balík BUSINESS	služby portálu Dlhujes, správa pohľadávok spoločnosťou NELL KAPITAL, odmena za vymożenie vo výške 15%
Balík PREMIUM	služby portálu Dlhujes, správa pohľadávok spoločnosťou NELL KAPITAL, obchodné poradenstvo, bezplatné služby advokáta, odmena za vymożenie pohľadávok 10%

Zdroj: Vlastné spracovanie

1. Účtovná jednotka prijala faktúru od inkasnej spoločnosti NELL KAPITAL, s. r. o. pri zakúpení balíka Business.

Doplňkovou službou, ktorú inkasná spoločnosť ponúka je prístup k portálu FinStat, ktorý spracováva údaje o všetkých účtovných jednotkách v rámci Slovenskej republiky nie len z informácií v účtovných závierkach ale aj z Obchodného vestníka, Živnostenského a Obchodného registra. Tiež zverejňuje informácie o dlžníkoch zdravotných poisťovní a Sociálnej poisťovne, dlžníkoch Finančnej správy a súdne rozhodnutia.

Účtovná jednotka má na výber z dvoch úrovní tejto služby, a to:

- FinStat Monitoring v sume 95 € bez DPH,
- FinStat Premium v sume 350 € bez DPH.

2. Účtovná jednotka sa rozhodla zakúpiť doplnkovú službu FinStat Premium a prijala faktúru v sume 350 € bez DPH.

Celková suma nákladov, ktoré vynaloží účtovná jednotka bez toho, aby využila ďalšie ponúkané služby tak dosiahne maximálnu výšku 849 € bez DPH na jedno účtovné obdobie.

Účtovná jednotka uhradila prijaté faktúry a začala plnohodnotne využívať služby inkasnej spoločnosti (účtovné prípady s poradovým číslom 3 a 4).

V ďalšom kroku sa účtovná jednotka rozhodla postúpiť svoje pohľadávky v hodnote 20 000 € na mimosúdne vymáhanie inkasnej spoločnosti. Vzhľadom na to, že využíva komplexné služby balíka Business, vzniká jej ďalší náklad len za vymożenie pohľadávky vo výške 10 % z jej celkovej hodnoty. Keďže v úvode príkladu je uvedené, že pohľadávky boli vymożené

v plnej výške, účtovnej jednotke vzniká náklad na odmenu pre inkasnú spoločnosť, ktorý sa vypočíta ako:

Odmena za vymoženie = (celková hodnota pohľadávok * 10% ich hodnoty) / 100

Odmena za vymoženie = $(20\,000 * 10) / 100 = \underline{2\,000\text{ €}}$

Celková odmena za vymoženie pohľadávok v mimosúdnom konaní pre účtovnú jednotku bude predstavovať ročný náklad 2 000 € (účtovný prípad č. 5), avšak z pohľadávok, ktoré mala v tejto kategórii po splatnosti sa jej vráti 18 000 € v peňažných prostriedkoch.

V prípade súdneho vymáhania pohľadávok, ktoré je ďalším krokom účtovnej jednotky k nadobudnutiu peňažných prostriedkov prostredníctvom ich inkasa vznikajú účtovnej jednotke náklady na súdne poplatky spojené s postúpením veci na súd. Služby advokáta a spracovanie potrebných dokumentov má účtovná jednotka v cene svojej predplatenej licencie.

Výška súdneho poplatku sa pohybuje od troch do šiestich percent z celkovej sumy pohľadávok.

- minimálny náklad, ktorý účtovnej jednotke vznikne teda bude v sume 300 €,
- maximálny poplatok, ktorý bude musieť uhradiť bude predstavovať 600 €.

Keďže v tomto štádiu nie je možné odhadnúť, či pohľadávky budú úspešne vymožené, nie je možné s istotou určiť, či účtovnej jednotke vznikne ďalší náklad v súvislosti s odmenou inkasnej spoločnosti za vymoženie.

Ak by však dlžníci počas súdneho konania alebo tesne po ňom účtovnej jednotke uhradili svoje záväzky, potom celkové náklady spojené s týmto procesom by boli vo výške (účtovný prípad č. 7 a č. 8)²³:

Náklady na vymoženie = súdny poplatok + odmena za vymoženie pohľadávok

Náklady na vymoženie = $300 + (10\,000 * 10\%) / 100 = \underline{1\,300\text{ €}}$

Účtovná jednotka následne zaplatila súdny poplatok ako aj odmenu inkasnej spoločnosti (účtovný prípad č. 9 a č. 10).

Účtovná jednotka získa zo svojich pohľadávok peňažné prostriedky v sume 8 700 €.

²³ Predpokladá sa najnižší súdny poplatok – 300 €

Poslednou kategóriou pohľadávok po splatnosti, ktorú má účtovná jednotka v účtovníctve, sú pohľadávky v exekučnom konaní. Tu účtovnej jednotke opäť vzniknú náklady spojené s odmenou za vymożenie a poplatkom na vydanie exekučného poverenia, ktorý je podľa platného sadzobníka 16,50 € (účtovný prípad č. 11). Spoločnosť tento poplatok obratom uhradila (účtovný prípad č. 12).

Náklady na vymożenie = súdny poplatok + odmena za vymożenie pohľadávok

Náklady na vymożenie = $16,50 + (2\,000 * 10\%) / 100 = \underline{216,50 \text{ €}}$

Po úspešnom vymožení pohľadávok si inkasná spoločnosť vyfakturovala odmenu vo výške 200 € (účtovný prípad č. 13). Účtovná jednotka faktúru uhradila v dohodnutej dobe splatnosti (účtovný prípad č. 14).

Z celkovej hodnoty pohľadávok v exekúcii bude účtovná jednotka inkasovať 1 783,50 €.

Účtovné prípady, ktoré vznikajú účtovnej jednotke v súvislosti s vyššie uvedenými skutočnosťami sú uvedené v Tabuľke 5²⁴:

²⁴ Keďže pre potreby porovnania je dôležitá výška vynaložených nákladov a suma získaných peňažných prostriedkov, v príklade sa neuvažuje s daňou z pridanej hodnoty

Tabuľka 5: Účtovanie procesu správy pohľadávok v inkasnej spoločnosti

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	D
1	PFA01	Faktúra za zakúpený balík BUSINESS	499,00 €	518	321
2	PFA02	Prijatá faktúra za doplnkovú službu FinStat	350,00 €	518	321
3	VBÚ	Úhrada PFA 01	499,00 €	321	221
4	VBÚ	Úhrada PFA 02	350,00 €	321	221
5	PFA03	Inkasná spoločnosť si vyfakturovala odmenu za vymożenie pohľadávok - 10% z celkovej sumy	2 000,00 €	518	321
6	VBÚ	Dlžník splatil svoje záväzky voči spoločnosti	18 000,00 €	221	311
7	ZAV01	Súdny poplatok súvisiaci s vymáhaním pohľadávok súdnou cestou (min. výška)	300,00 €	538	379
8	PFA04	Inkasná spoločnosť si vyfakturovala odmenu za vymożenie pohľadávok súdnou cestou - 10% z celkovej sumy	1 000,00 €	518	321
9	VBÚ	Inkaso pohľadávok zo súdneho vymáhania	8 700,00 €	221	311
10	VBÚ	Úhrada PFA04	1 000,00 €	321	221
11	VBÚ	Úhrada ZAV01	300,00 €	379	221
12	ZAV02	Súdny poplatok súvisiaci s vymáhaním pohľadávok v exekučnom konaní	16,50 €	538	379
13	VBÚ	Úhrada ZAV02	16,50 €	379	221
14	PFA05	Inkasná spoločnosť si vyfakturovala odmenu za vymożenie pohľadávok v exekučnom konaní - 10% z celkovej sumy	200,00 €	518	321
15	VBÚ	Úhrada PFA05	200,00 €	321	221
16	VBÚ	Inkaso pohľadávok v exekučnom konaní	1 783,50 €	221	311

Zdroj: Vlastné spracovanie

Na základe vyčíslených nákladov, ktoré sú spojené nie len so správou ale aj vymáhaním pohľadávok a ďalšími administratívnymi službami možno vypočítať ich celkovú sumu ako súčet hodnôt na účtoch účtovej triedy 5 – Náklady:

$$\sum \text{nákladov} = 499 + 350 + 2\,000 + 300 + 1\,000 + 16,50 + 200 = \underline{\underline{4\,365,50\,€}}$$

Pri rozhodovaní účtovnej jednotky o pohľadávkach však nie je dôležitá len výška nákladov, ktoré vynaloží na ich vymożenie a správu, ale aj suma peňažných prostriedkov, ktoré sa jej z pohľadávok skutočne vrátia. Pre vyčíslenie sumy peňažných prostriedkov je potrebné spočítať účtovné prípady č. 6, č. 9 a č.16.:

$$\sum \text{peňažných prostriedkov} = 18\,000 + 8\,700 + 1\,783,50 = \underline{\underline{28\,483,50\,€}}$$

Z celkovej hodnoty pohľadávok (32 000 €), postúpených do externej správy inkasnej spoločnosti získa účtovná jednotka 28 483,50 €.

Analýza a výpočet poplatkov za poskytované služby v oblasti vymáhania a správy pohľadávok vo vybranej advokátskej kancelárii.²⁵

V tejto časti vychádza porovnanie z údajov o pohľadávkach, ktoré boli uvedené na začiatku príkladu. To znamená, že účtovná jednotka eviduje vo svojom účtovníctve na účte 311 - Odberatelia pohľadávky v celkovej hodnote 50 000 €.

Rozhodla sa pre spoluprácu s advokátskou kanceláriou, ktorej služby chce využívať počas celého účtovného obdobia. Na základe zmluvy bola dohodnutá paušálna odmena 350 € mesačne, ktorá sa vzťahuje na správu pohľadávok, obchodné poradenstvo a administratívne úkony (účtovný prípad č. 1). V súvislosti s uzatvorenou zmluvou tak účtovnej jednotke vzniká záväzok voči jej obchodnému partnerovi vo výške:

Ročná paušálna odmena = mesačná odmena * 12 mesiacov

Ročná paušálna odmena = $350 * 12 = \underline{4\,200\text{ €}}$

Účtovná jednotka tento záväzok uhradila (účtovný prípad č. 2) jednorazovou platbou a zároveň poskytla advokátskej kancelárii informácie potrebné k vykonávaniu správy pohľadávok. Keďže advokátskej kancelárii nezverila do správy celú sumu pohľadávok, tarifná odmena, ktorú si bude nárokovať advokátska kancelária sa bude vzťahovať len na čiastku 32 000 € (v internej správe si účtovná jednotka drží pohľadávky vo výške 18 000 €).

Podľa platnej vyhlášky²⁶ sa na sumu 14 000 € (pohľadávky, ktorých splatenie sa očakáva do 7 dní) vzťahuje tarifná odmena vo výške 303,74 € (účtovný prípad č. 3) a na sumu 6 000 € (pohľadávky, ktoré dlžníci splácajú podľa splátkového kalendára) znie tarifná odmena v hodnote 210,81 € (účtovný prípad č. 4).

Preto odmena, ktorú si nárokuje advokátska kancelária bude vo výške:

Tarifná odmena (pohľadávky v mimosúdnom konaní) = $303,74 + 210,81 = \underline{514,55\text{ €}}$

Účtovná jednotka uhradila tarifnú odmenu v termíne splatnosti (účtovný prípad č. 5).

²⁵ Údaje o poplatkoch a odmenách za konkrétne úkony sú získané z webovej stránky: <http://advok.sk/>, ktorá sa riadi platnou legislatívou.

²⁶ Vyhláška č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb

Okrem pohľadávok v mimosúdnom konaní vedie účtovná jednotka aj súdne spory s dlžníkmi, voči ktorým eviduje pohľadávky vo výške 10 000 €. Tarifná odmena, ktorá prináleží advokátskej kancelárii za právne úkony predstavuje sumu 270,54 € (účtovný prípad č. 6). Súdny poplatok predstavuje sumu 300 € (účtovný prípad č. 7). Hodnota nákladov na súdne vymáhanie bude:

Náklady na súdne vymáhanie = tarifná odmena + súdny poplatok

Náklady na súdne vymáhanie = 270,54 + 300 = 570,54 €

K tarifnej odmene sa však môže pridať ďalší náklad spojený so súdnym vymáhaním, a to zastupovanie na súde. Za túto službu si advokáti tiež fakturujú (spravidla hodinové) odmeny a preto sa v tomto kroku môžu účtovnej jednotke ešte zvýšiť náklady o túto sumu, pričom hodinová sadzba sa môže pohybovať v rozmedzí 60 € a viac.

Poslednou kategóriou pohľadávok, ktorú má účtovná jednotka zaznamenanú v účtovníctve sú pohľadávky v exekučnom konaní vo výške 2 000 €. Tarifná odmena pre advokáta bude z tejto sumy vo výške 91,29 € (účtovný prípad č. 8), je však potrebné pripočítať súdny poplatok, ktorý je nutné zaplatiť pri začatí exekučného konania – 16,50 € (účtovný prípad č. 9). Výška nákladov na pohľadávky v exekučnom konaní sa vypočíta ako:

Náklady na exekučné vymáhanie = tarifná odmena + súdny poplatok

Náklady na exekučné vymáhanie = 91,29 + 16,50 = 107,79 €

Účtovanie počas roka je zobrazené v Tabuľke 6:

Tabuľka 6: Účtovanie procesu správy pohľadávok v advokátskej kancelárii

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	D
1	ZMV01	Zmluva uzatvorená s advokátskou kanceláriou na celé účtovné obdobie (350 € á 1 mesiac)	4 200,00 €	518	325
2	VBÚ	Úhrada záväzku voči advokátskej kancelárii	4 200,00 €	325	221
3	ZAV01	Odmena za úkony advokátskej kancelárie v oblasti mimosúdneho vymáhania pohľadávok (prvá časť)	303,74 €	518	325
4	ZAV02	Odmena za úkony advokátskej kancelárie v oblasti mimosúdneho vymáhania pohľadávok (druhá časť)	210,81 €	518	325
5	VBÚ	Úhrada záväzkov vzniknutých z titulu vymoženía pohľadávok	514,55 €	325	221
6	ZAV03	Odmena za úkony advokátskej kancelárie za vymáhanie pohľadávok súdnou cestou	270,54 €	518	325
7	ZAV04	Súdny poplatok súvisiaci s vymáhaním pohľadávok súdnou cestou (min. výška)	300,00 €	538	379
8	ZAV05	Odmena za úkony advokátskej kancelárie za vymáhanie pohľadávok prostredníctvom súdneho exekútora	91,29 €	518	325
9	ZAV06	Súdny poplatok súvisiaci s exekučným konaním	16,50 €	538	379
10	VBÚ	Úhrada záväzkov ZAV03 a ZAV05	361,83 €	325	221
11	VBÚ	Úhrada správnych poplatkov (ZAV04 + ZAV06)	316,50 €	379	221
12	VBÚ	Inkaso pohľadávok z mimosúdneho vymáhania	20 000,00 €	221	311
13	VBÚ	Inkaso pohľadávok v súdnom konaní	10 000,00 €	221	311
14	VBÚ	Inkaso pohľadávok v exekučnom konaní	2 000,00 €	221	311

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z uvedených informácií o poplatkoch a odmenách advokátskej kancelárie možno vyčíslit' náklady, ktoré počas účtovného obdobia vzniknú v súvislosti s využívaním právnych služieb:

$$\Sigma \text{ nákladov} = 4\,200 + 303,74 + 210,81 + 270,54 + 300 + 91,21 + 16,50 = \underline{\underline{5\,392,88 \text{ €}}}$$

Aj v tomto prípade je potrebné vyčíslit' výšku získaných finančných prostriedkov. Táto suma sa opäť zistí spočítaním hodnôt v účtovných prípadoch č. 12, č. 13 a č. 14:

$$\Sigma \text{ peňažných prostriedkov} = 20\,000 + 10\,000 + 2\,000 = \underline{\underline{32\,000 \text{ €}}}$$

Napriek tomu, že v prípade advokátskej kancelárie je pravdepodobné, že účtovná jednotka získa späť všetky peňažné prostriedky, musí zvážiť dĺžku trvania vymáhania pohľadávok prostredníctvom advokátskej kancelárie a tiež riziko vyplývajúce z tohto aspektu, a teda možnosť úplného alebo čiastočného nesplatenia pohľadávok aj napriek úspešnému konaniu advokáta.

Ak sa zohľadní vplyv inflácie na peňažné prostriedky a doba trvania vymáhacieho procesu, získame skutočnú hodnotu peňažných prostriedkov vymožených prostredníctvom advokátskej kancelárie:

Suma peňažných prostriedkov = 32 000 €, miera inflácie = 1,4%, odhadovaná doba vymáhania = 5 rokov.

$$\frac{32\,000}{1,014^5} = 29\,851,09 \text{ €}$$

V prípade, že sa účtovná jednotka rozhodne čakať na svoje peniaze, ich skutočná hodnota sa zníži o 2 148,91 €.

Z tejto komparácie vidieť, že v prípade vybranej účtovnej jednotky je z hľadiska výšky nákladov výhodnejšie zvoliť si služby inkasnej spoločnosti. Už prvotný náklad je nižší, čo je spôsobené predovšetkým využívaním elektronickej komunikácie. Aktívnym používaním portálu Dlhujes môže účtovná jednotka včasne a presne informovať inkasnú spoločnosť o stave svojich pohľadávok a tým ušetriť čas obom zúčastneným stranám.

Ďalšou výhodou inkasnej spoločnosti oproti advokátskej kancelárii je absencia ďalších poplatkov (v tomto prípade hlavne tarifných odmien) a služby advokáta v rámci predplateného balíka u inkasnej spoločnosti. V závislosti od výšky pohľadávky však môže účtovnú jednotku vyjsť drahšie práve inkasná spoločnosť, nakoľko si fakturuje odmenu z úspešného vymoženia pohľadávky. Preto každá spoločnosť, ktorá sa rozhoduje medzi viacerými možnosťami externej správy pohľadávok musí dôkladne zvážiť každý činiteľ, ktorý môže vplývať na konečnú sumu nákladov.

Okrem finančnej stránky však účtovná jednotka musí zvážiť aj iné faktory, ktoré majú vplyv na danú problematiku. Napríklad výška pohľadávok a čas, ktorý uplynul od ich splatnosti. Rizikovosť dlžníka a rýchlosť vymoženia dlžnej sumy, pretože ako už bolo uvedené, čím dlhšie sú pohľadávky po splatnosti, tým rýchlejšie klesá pravdepodobnosť, že budú uhradené aspoň v čiastočnej výške.

V tomto prípade by však účtovná jednotka určite mala zvoliť služby inkasnej spoločnosti, pretože tak ušetrí 1 027,38 €, ktoré môže využiť na iné podnikateľské aktivity alebo rozvoj svojich činností. Pre porovnanie sú konečné sumy uvedené v Tabuľke 7:

Tabuľka 7: Porovnanie nákladov a získaných peňažných prostriedkov²⁷

	Vynaložené náklady	Získané peňažné prostriedky	Rozdiel
Inkasná spoločnosť	4 365,50 €	28 483,50 €	24 118,00 €
Advokátska kancelária	5 392,88 €	29 851,09 €	24 458,21 €

Z uvedenej tabuľky je zrejmé, že suma peňažných prostriedkov po odpočítaní nákladov na vymáhanie pohľadávok je pri advokátskej kancelárii vyššia. Je však potrebné, aby účtovná jednotka zvažila nie len hodnotu peňazí, ale aj ďalšie faktory (dĺžku trvania vymáhania, úspešnosť celého procesu, a pod.), ktoré môžu mať vplyv na celkový výsledok procesu.

²⁷ V porovnaní je uvedená skutočná hodnota pohľadávok po zohľadnení miery inflácie

4 Záver

Keďže pohľadávky sú dôležitou súčasťou majetku, pre každú účtovnú jednotku je dôležité ich inkaso do dohodnutého termínu splatnosti. Ak však podnikateľský subjekt nemá disciplinovaných obchodných partnerov, môžu sa v jeho účtovníctve objaviť neuhradené pohľadávky.

Každá účtovná jednotka by mala mať prehľad o svojich pohľadávkach voči odberateľom a mala by dbať o to, aby boli včas uhradené. V súvislosti s touto problematikou môže zriadiť oddelenie v rámci svojej organizačnej štruktúry, ktoré bude zabezpečovať nie len prevenciu ale aj kontrolu úhrad, zasielanie upomienok, komunikáciu s dlžníkmi a tiež celý proces spojený s riadením pohľadávok. Ak je však pre účtovnú jednotku neefektívne zriaďovať takéto oddelenie, môže sa obrátiť na externých dodávateľov – advokátov alebo inkasné spoločnosti. Takéto podnikateľské subjekty zabezpečia účtovnej jednotke celý priebeh manažmentu pohľadávok a môžu ponúknuť odborné poradenstvo v súvislosti so starostlivosťou o ne.

Pokiaľ však účtovná jednotka napriek dôkladnej prevencii eviduje neuhradené pohľadávky po splatnosti, mala by urýchlene začať konať, zvažovať možnosti a hľadať riešenia optimálne ako pre účtovnú jednotku samotnú, tak aj pre jej odberateľov.

Niektorí dlžníci svoje záväzky uhradia po prvej výzve zo strany veriteľa, avšak nájde sa množstvo prípadov, kedy je takéto upozornenie, resp. upomienka neúčinné. Ak nie je v možnostiach účtovnej jednotky získať peňažné prostriedky z pohľadávok po splatnosti vo svojej réžii, mala by sa obrátiť na odborníkov (advokátske kancelárie, inkasné spoločnosti) a prenechať vymáhanie na nich. Pri rozhodovaní o tom, ktorú z možností externej správy pohľadávok zvolí, by mala zvážiť viacero faktorov ovplyvňujúcich nie len výšku nákladov, ktoré sú s tým spojené ale aj predpokladanú hodnotu vymožených pohľadávok. Preto je potrebné, aby účtovná jednotka dôkladne poznala:

- výšku neuhradených pohľadávok,
- čas, ktorý uplynul od dohodnutej doby splatnosti,
- rizikovosť dlžníka a jeho ochotu splácať svoje záväzky,
- miera inflácie, ktorá vplýva na znehodnotenie peňažných prostriedkov.

Tieto ukazovatele neovplyvňujú len spomínanú výšku nákladov a očakávanú sumu získaných peňažných prostriedkov, ale aj nasledujúci priebeh vymáhania a jeho celkovú úspešnosť.

V prípade, že je pre účtovnú jednotku prioritou rýchly proces, mala by sa rozhodnúť pre inkasné spoločnosti, ktoré majú k dispozícii viac prostriedkov ako advokátske kancelárie a tak môžu celý priebeh zefektívniť a rýchlejšie vymôcť peňažné prostriedky. Účtovná jednotka však musí počítať s tým, že z celkovej hodnoty vymožených pohľadávok si inkasná spoločnosť zúčtuje odmenu vo výške 10% a tiež bude fakturovať odmeny za komplexné služby. Nezíska tak celkovú výšku pohľadávok, ale len ich časť.

Pokiaľ je pre účtovnú jednotku rozhodujúce získať všetky peňažné prostriedky z neuhradených pohľadávok, ktoré zverí do externej správy, mala by zvoliť služby advokátskej kancelárie. Musí však počítať s tým, že advokáti sú legislatívne obmedzení vo svojom konaní a nemôžu využívať také spektrum spôsobov komunikácie s dlžníkmi ako inkasné spoločnosti. Proces vymáhania bude preto dlhší. Rovnako ako aj inkasné spoločnosti si advokátske kancelárie účtujú odmeny, ktoré sa odvíjajú od platnej legislatívy, avšak môžu byť rôzne od prípadu k prípadu a preto by si účtovná jednotka mala spraviť prieskum o výškach odmien za jednotlivé úkony advokátov. Pri úspešnom završení procesu vymáhania v spolupráci s advokátskou kanceláriou získa späť všetky peňažné prostriedky od dlžníkov, ale musí zohľadniť znehodnotenie peňazí vplyvom inflácie a spravidla vyššie odmeny (ako v inkasných spoločnostiach), ktoré si advokátska kancelária bude fakturovať.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie

1. DANIEL, Peter. 2013. Správa a vymáhanie pohľadávok. Prvé vydanie. Bratislava: Iura Edition, 2013, 472 s. ISBN 978-8-8078-660-1,
2. DOBŠOVIČ, Daniel. 2016. Daňové výdavky 2016. Žilina: Poradca, s. r. o., 2016, 416 s., ISSN 1335-1583,
3. HARUMOVÁ, A. 2002. Ohodnocovanie pohľadávok. Bratislava: Iura Edition, 2002. 237 s., ISBN 80-89047-45-9
4. MÁZIKOVÁ, K. – MATEÁŠOVÁ, M. – ONDRUŠOVÁ, L. 2016 Účtovníctvo podnikateľských subjektov I. Prvé vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2016. 288 s., ISBN 978-80-8168-405-0,
5. SKLENKA, M. a kol. 2016. Účtovníctvo podnikateľských subjektov II. Bratislava: Wolters Kluwer. 2016, 320 s., ISBN: 978-80-8168-489-0,

Právne normy

1. Zákon č. 431/2002 Z. z o účtovníctve v znení neskorších predpisov,
2. Opatrenie Ministerstva financií SR zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92 pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva,
3. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov,
4. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov,
5. Zákon č. 40/1964 Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov,
6. Vyhláška č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb,
7. Opatrenie Ministerstva financií SR z 13. decembra 2007 č. MF/27076/2007-74 ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek účtovnej závierky pre účtovné jednotky účtujúce v sústave jednoduchého účtovníctva, ktoré podnikajú alebo vykonávajú inú samostatnú zárobkovú činnosť, ak preukazujú svoje výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov na účely zistenia základu dane z príjmov v znení neskorších predpisov

Internetové stránky

1. <https://dlhujes.sk/>,
2. <http://advok.sk/>